

Către: Ministerul Educației și Cercetării
Subiect: Feedback pentru Normele metodologice privind organizarea olimpiadelor școlare

Bună ziua,

Ne numim Cristian Frâncu, Cătălin Frâncu și Mihai Tuțu și dorim să vă oferim un punct de vedere despre proiectul de *Norme metodologice privind organizarea și desfășurarea competițiilor școlare*.

Vă scriem din partea clubului Nerdvana, unde toți trei sîntem instructori de informatică și de robotică. Nerdvana promovează excelența în rîndul elevilor, în special în discipline științifice (informatică, robotică, matematică, fizică). De exemplu, în anul 2025, România a obținut patru medalii de aur la Olimpiada Internațională de Informatică. Trei dintre cei patru medaliști au fost cursanți Nerdvana timp de 5, 4 și respectiv 2 ani.

La Nerdvana ne pasă de educația elevilor, căreia i-am dedicat timp și efort. Considerăm că olimpiadele școlare sînt locul unde elevii își formează pasiuni pe viață și ne dorim ca organizarea acestor concursuri să fie ireproșabilă.

Prin această prisma, vă propunem următoarele îmbunătățiri ale Normelor.

1. Permitearea accesului elevilor din ciclul primar la olimpiade

Articolul 7(1) le interzice elevilor din clasele primare accesul la olimpiade. Considerăm aceasta o gravă restricție. De altfel, articolul se autocontrazice cînd menționează, foarte lăudabil, „principiul nediscriminării”. Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 pentru prevenirea discriminării¹, art. 11(1), clasifică inechivoc refuzul accesului la sistemul de educație pe criterii de vîrstă ca fiind o discriminare.

Elevii din ciclul primar care doresc trebuie să poată participa la olimpiadele de clasa a 5-a. Faptul că în anii trecuți acest lucru a fost posibil, iar noile Norme îl interzic, este un pas în direcția greșită pe care vă îndemnăm să nu îl faceți.

Din experiența anilor trecuți, nu va fi vorba de sute de mămici care aduc de mîină copii de clasa zero. Presiunea pe sistem va fi neglijabilă. Vor participa circa 10 de elevi pe an, din clasa a 4-a, dintre care majoritatea nu vor depăși faza pe școală. Dar cei care o depășesc au potențial și trebuie lăsați să și-l descopere.

Studiu de caz: la informatică, elevul Traian Danciu a participat în clasa a 4-a la olimpiada de clasa a 5-a, în anul 2023. El a cîștigat locul 1 absolut pe țară și mai mult, s-a calificat în lotul național de juniori, cot la cot cu elevi de clasa a 8-a. Astăzi el este în clasa a 7-a și a cîștigat deja o medalie de argint la Olimpiada Europeană de Juniori (EJOI). Cariera lui de-abia începe.

1 https://legislatie.just.ro/public/detaliidocument/24129#id_artA143_ttl

Tocmai pentru că aceste genii apar rar, poate o dată la o generație, este vital să le permitem să crească. Oricare dintre ei, ajuns la maturitate, poate revoluționa o disciplină. Este regretabil să îi suprimăm din motive artificiale.

2. Clasificarea inechivocă a olimpiadelor consacrate drept naționale

Articolele 16(a) și 16(b) lasă să se înțeleagă că, dacă un singur județ, la o singură clasă, nu participă la o olimpiadă, acea olimpiadă este considerată „interjudețeană” și nu „națională”. Aceasta atrage după sine privarea de locuri pentru concurenți, conform articolelor 20(5) și 20(6).

Concret, luând în calcul cele 41 de județe ale României și cele 6 sectoare ale Municipiului București, o olimpiadă națională primește $47 + 43 = 90$ de locuri conform articolelor 20(3) și 20(5). O olimpiadă interjudețeană primește cel mult $47 + 12 = 59$ de locuri conform articolului 20(6).

Acest criteriu trebuie să fie mult mai permisiv. De exemplu, Olimpiada Națională de Informatică are o tradiție glorioasă, aducând României prea multe onoruri pentru a le menționa aici (inclusiv cîte patru medalii la Olimpiada Internațională în aproape fiecare an din ultimii 36). Cu siguranță, aceleași lucruri pot fi spuse despre performanțele olimpiadelor de matematică, fizică, chimie.

Elevii care cresc în această cultură a excelenței ajung adesea la facultăți de top din toată lumea, apoi aduc faimă României la companiile și la universitățile în care activează. Să reducem din pix aceste olimpiade la statutul de „interjudețene” este o jignire și un neadevăr.

Vă încurajăm să reduceți drastic pragul de la care o olimpiadă este considerată națională, de exemplu la 20 sau 25 de județe.

3. Reducerea restricțiilor de rudenie

Articolul 27(1) interzice accesul în comisiile de organizare și de evaluare cadrelor didactice care au în competiție rude pînă la gradul al 3-lea. În practică, cel puțin la olimpiada de informatică, din dorința de a nu greși, îi este interzis accesul oricărui membru (expert în domeniu, student, fost olimpic), nu doar cadrelor didactice, și în toți cei patru ani din ciclul respectiv (gimnaziu sau liceu).

Considerăm acest articol prea strict. Vă recomandăm să aliniați restricția cu cea din art. 27(2) privind elevii cadrelor didactice, restrîngînd-o doar la clasa la care respectivul frate, fiu sau nepot participă.

Articolul îi pedepsește fix pe acei oameni care le-au insuflat pasiunea lor și copiilor sau nepoților lor. După cum știți, remunerația pentru participarea în comisie nu este fantastică. Majoritatea membrilor comisiei sînt acolo cvasivoluntar, din dorința de a face bine. Oameni de acest gen nu sînt ușor de găsit și lipsa fiecăruia creează un gol greu de umplut.

Un exemplu: Dacă o profesoară are copii de 10 și de 6 ani și un nepot de 2 ani de la un frate, și dacă toți îi moștenesc pasiunea, atunci acea profesoară va mai putea participa la olimpiada de gimnaziu

după ce nepotul împlinește 15 ani. Adică ea este exclusă din comisii timp de 13 ani. Este nedrept și este contraproductiv.

Desigur, impostura trebuie identificată și pedepsită, de exemplu prin excluderea pe viață din comisii. Dar cei entuziaști nu trebuie pedepsiți apriori.

4. Oprirea secretizării numelor

Articolele 22(3)(i) și 48 vorbesc despre afișarea rezultatelor „cu respectarea prevederilor privind protecția datelor cu caracter personal”. În practică, doar numele elevilor care primesc premii sau se califică mai departe sînt afișate. Numele celorlalți sînt înlocuite cu coduri indescifrabile. Din punct de vedere legal, pare illogic că protecția datelor cu caracter personal ar impune să secretizăm numele unor elevi, dar nu și pe ale altora.

După un meci de fotbal, ziarele nu titrează „echipa Steaua a învins echipa RO2715”. După cum spune dictonul, „glorie învingătorilor, cinste învinșilor”. Nu este nicio rușine să te clasezi pe un loc mai jos la un asemenea nivel de excelență. În schimb, dacă ascundem aceste lucruri, efectele negative se văd.

În primul rînd, profesorii și instructorii nu mai pot afla cum li se clasează elevii. Așadar, ei nu mai pot trage concluziile necesare după un an de muncă. În al doilea rînd, ceea ce noi presupunem că este o rușine, poate pentru un elev este o mîndrie. Poate el ar vrea să se laude cu locul obținut, chiar dacă este primul sub linie.

În al treilea rînd, vom crea așteptarea falsă că viața are doar două posibilități: „ai cîștigat” și „am șters urmele înfrîngerii tale”. Vom crește generații de elevi care nu știu, psihologic, să gestioneze o decepție. „Protejînd” niște date, vom traumatiza niște oameni.

5. Crearea unei arhive cu subiecte și soluții

Vă propunem ca, în aceleași Norme, să constituiți obligația Ministerului Educației de a păstra o arhivă online cu toate materialele relevante ale tuturor olimpiadelor: subiecte, bareme, soluții, rezultate etc. De asemenea, să constituiți obligația comisiilor de a înmîna Ministerului o arhivă cu materialele de la olimpiada respectivă, imediat după încheierea olimpiadei.

Studiu de caz: Pentru olimpiada de informatică, această arhivă este creată și întreținută an de an prin eforturi private voluntare. Comunitatea Infoarena² a menținut colecția în anii (aproximativ) 2010-2020 și a recuperat subiecte chiar începînd cu anul 1991 (cele care nu dispăruseră deja în negura vremurilor). Comunitatea Kilonova³ continuă acest efort, dar colecționează doar subiecte, nu și rezolvări. Societatea pentru Excelență și Performanță în Informatică⁴ publică culegeri complete, dar doar pentru gimnaziu și doar începînd cu anul 2023.

2 <https://infoarena.ro/downloads>

3 https://kilonova.ro/problem_lists/1361

4 <https://sepi.ro/articles>

Aceste subiecte sînt o părticică valoroasă a culturii românești, a celor mai înalte standarde ale educației preuniversitare. Putem urmări evoluția în timp a varietății și dificultății subiectelor, iar elevii din anii viitori se pot antrena pe aceste subiecte. La informatică, evoluția este grăitoare și spectaculoasă: subiecte pe care unul dintre noi (Cătălin Frîncu) le-a primit la Olimpiada Internațională de Informatică din 1996 ar fi astăzi considerate la nivel de clasa a 10-a! Credem că efortul de conservare este meritoriu. Însă în practică membrii comisiilor se împrăștie imediat după concurs, iar de conservare nu se mai ocupă nimeni. Crearea unei obligații, cu finanțarea aferentă, poate crea un cadru coerent și unitar pentru arhivare.

6. Delegarea regulamentelor specifice la societățile de excelență

Articolele 14 (d) și 17 (2) prevăd că regulamentele specifice sînt elaborate la nivel central și aprobate de un secretar de stat, iar inspectorii școlari, membrii comisiilor naționale și experții în domeniu au doar un rol consultativ.

Considerăm că, acolo unde există societăți de excelență cu tradiție în organizarea de olimpiade școlare, ele trebuie să primească autonomie ca să își poată elabora propriile regulamente. Exemple: Societatea de Științe Matematice din România, Societatea pentru Excelență și Performanță în Informatică.

Aceste societăți includ deja experți în domeniu și membri ai comisiilor. Ele înțeleg nevoile specifice disciplinei lor, la care comisia centrală nu poate fi de ajutor.

De exemplu, olimpiada de informatică are un regulament specific care menționează detalii tehnice cum ar fi serverul de evaluare, limbajele de programare acceptabile, accesul la documentație în timpul probei etc. Faptul că olimpiada de informatică are un grad de autoguvernare face organizarea aproape impecabilă, iar jurizarea instantanee. Subiectele, soluțiile și datele de test sînt publicate în aceeași zi, ceea ce face contestațiile rarissime.

* * *

Vă mulțumim pentru atenția acordată și, mai cu seamă, pentru implicarea dumneavoastră în frumoasa comunitate a olimpiadelor școlare din România.

Cristian Frîncu, cristian@francu.com, 07xx.xxx.xxx

Cătălin Frîncu, cata@francu.com, 07xx.xxx.xxx

Mihai Tuțu, mihai@nerdvana.ro, 07xx.xxx.xxx

București, 28 octombrie 2025